

"Statistics Yearbook 2013 and data releases from central banks, national statistical agencies, and World Bank country desks". http://www.unece.org/fileadmin/DAM/stats/documents/ece/ces/ge10/2013/mtg1/WB_Migration_and_Development_Brief_21.pdf
"United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. Institute for Statistics". <http://stats.uis.unesco.org>

"United Nations Development Program. Human Development Report Office". <http://esa.un.org/MigMGProfiles/indicators/indicators.htm>

"World Development Indicators - World Bank 2013". <http://data.worldbank.org/data-catalog/world-development-indicators>

УДК 311.21:[332.1(477):339.727.22]

СТАТИСТИЧНА ОЦІНКА ПОТЕНЦІАЛУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ МУНІЦИПАЛЬНИХ ОДИНИЦЬ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

© 2015 КОРЕПАНОВ Г. С.

УДК 311.21:[332.1(477):339.727.22]

Корепанов Г. С. Статистична оцінка потенціалу інвестиційної привабливості муніципальних одиниць Харківської області

Мета статті полягає в обґрунтуванні системи статистичних показників, що віддзеркалює основні фактори інвестиційної привабливості на муніципальному рівні, оцінюванні їхнього впливу на загальний рівень інвестиційної привабливості районів та міст Харківської області на основі розрахунку відповідних індексів. Для обґрунтування необхідності включення певних показників до складу загальної системи індикаторів інвестиційної привабливості економіки регіону детально розглянуто сутність і особливості розрахунку використаних показників. Диференціацію муніципальних одиниць Харківської області за рівнем інвестиційної привабливості запропоновано здійснювати із використанням методичних підходів до розрахунку індексу потенціалу надходження прямих іноземних інвестицій UNCTAD, що передбачає побудову інтегрального індексу як незваженої середньої арифметичної нормованих значень обраних показників. У ході дослідження розраховано індекси потенціалу інвестиційної привабливості та ранги муніципальних одиниць Харківської області за факторами в 2013 р. Для наочного представлення розподілення муніципальних одиниць за двома факторами інвестиційної привабливості, що цікавлять інвесторів, запропоновано будувати матрицю квартильного розподілу, наведено приклад розподілу міст та районів Харківської області за факторами «Привабливість ринку» та «Наявність необхідної інфраструктури».

Ключові слова: муніципальна одиниця, інвестиційна привабливість, індекс, ранг, матриця квартильного розподілу.

Табл.: 3. **Формул.:** 2. **Бібл.:** 16.

Корепанов Георгій Сергійович – аспірант, кафедра статистики, обліку та аудиту, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна (пл. Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

E-mail: kore_panov@mail.ru

УДК 311.21:[332.1(477):339.727.22]

Корепанов Г. С. Статистическая оценка потенциала инвестиционной привлекательности муниципальных единиц Харьковской области

Цель статьи заключается в обосновании системы статистических показателей, которая характеризует основные факторы инвестиционной привлекательности на муниципальном уровне, оценке их влияния на общий уровень инвестиционной привлекательности районов и городов Харьковской области на основе расчета соответствующих индексов. Для обоснования необходимости включения определенных показателей в состав общей системы индикаторов инвестиционной привлекательности экономики региона подробно рассмотрены сущность и особенности расчета использованных показателей. Дифференциацию муниципальных единиц Харьковской области по уровню инвестиционной привлекательности предложено осуществлять с использованием методических подходов к расчету индекса потенциала поступления прямых иностранных инвестиций UNCTAD, что предусматривает расчет интегрального индекса как простой средней арифметической нормированных значений выбранных показателей. В ходе исследования рассчитаны индексы потенциала инвестиционной привлекательности и ранги муниципальных единиц Харьковской области по факторам в 2013 г. Для наглядного представления распределения муниципальных единиц по двум факторам инвестиционной привлекательности, представляющим интерес для инвесторов, предложено строить матрицу квартильного распределения, приведен пример распределения городов и районов Харьковской области по факторам «Привлекательность рынка» и «Наличие необходимой инфраструктуры».

Ключевые слова: муниципальная единица, инвестиционная привлекательность, индекс, ранг, матрица квартильного распределения.

Табл.: 3. **Формул.:** 2. **Библ.:** 16.

Корепанов Георгий Сергеевич – аспирант, кафедра статистики, учета и аудита, Харьковский национальный университет им. В. Н. Каразина (пл. Свободы, 4, Харьков, 61022, Украина)

E-mail: kore_panov@mail.ru

UDC 311.21:[332.1(477):339.727.22]

Korepanov G. S. Statistical Evaluation of the Investment Attractiveness Potential of the Municipal Units of Kharkov Region

The article is aimed at substantiation of a system of statistical indicators, which characterize the basic factors of investment attractiveness at the municipal level, evaluation of their impact on the overall level of investment attractiveness of districts and cities of Kharkiv region on the basis of calculation of the relevant indexes. In order to reason the inclusion of certain indicators in the common system of indicators of investment attractiveness of the region's economy, the nature and specifics of calculation of the used indicators were considered in detail. A differentiation of the municipal units of Kharkiv region in terms of investment attractiveness was proposed to be conducted using methodical approaches to the calculation of an index of the foreign direct investment potential UNCTAD, which provides for the calculation of the integral index as a plain arithmetical mean of the normalized values of the selected indicators. During the study, indicators of investment attractiveness potential and ranks of municipal units of the Kharkiv region by the factors in 2013 were calculated. To visualize the distribution of municipal units by the two factors of investment attractiveness, which would be of interest for investors, has been proposed to build a matrix of quartile distribution, an example of distribution of towns and districts of the Kharkov region by the factors of «attractiveness of market» and «availability of the necessary infrastructure» has been provided.

Key words: municipal unit, investment attractiveness, index, rank, matrix of quartile distribution.

Tabl.: 3. **Formulae:** 2. **Bibl.:** 16.

Korepanov Georgii S. – Postgraduate Student, Department of Statistics, Accounting and Auditing, V. N. Karazin Kharkiv National University (pl. Svobody, 4, Kharkiv, 61022, Ukraine)

E-mail: kore_panov@mail.ru

Однією з характерних рис сучасної економіки в Україні є розширення сфери регіональної політики, згідно з якою області та більш дрібні місцеві одиниці повинні відігравати зростаючу роль у налагодженні інвестиційного клімату та забезпеченні сталого економічного розвитку.

Органи місцевого самоврядування повинні усвідомлювати важливість статистичного дослідження інтенсивності переміщення капіталу між різними адміністративними одиницями. Диференціація муніципальних одиниць області за рівнем потенціалу інвестиційної привабливості дозволить аналізувати та ідентифікувати бар'єри, які обмежують економічний розвиток, а також здійснювати стратегічне планування, створення програм, метою яких є усунення перешкод і полегшення інвестицій.

Основна увага місцевого самоврядування повинна концентруватись на регіональних чинниках і, особливо, муніципальних. Однак, безумовно, не можна втрачати з поля зору чинники загальнонаціонального, європейського чи світового рівня.

Вирішення питань національної, регіональної й муніципальної інвестиційної політики України та співробітництва в цій сфері неможливо без обґрунтованого статистичного забезпечення.

Дослідженням методичних підходів та вивченням інвестиційної привабливості й інвестиційного клімату різних регіонів займався ряд вітчизняних учених, серед них: Ішук С. О. [2], Кулініч Т. В. [2], Матвієнко П. В. [3], Петровська С. А. [4], Тарбукіна О.М. [5], Уманець Т. В. [6], Швець В. Я. [7] та інші. Статистичний аналіз тенденцій та закономірностей інвестування муніципальних одиниць Харківської області України в науковій літературі не представлений.

Метою статті є вивчення соціально-економічної ситуації в районах та містах Харківської області, формування системи показників, що віддзеркалюють основні фактори інвестиційної привабливості, оцінка їхнього впливу на загальний рівень інвестиційної привабливості муніципальних одиниць регіону, а також на місцевий економічний розвиток. Використання індексного аналізу ґрунтується на методичних підходах, розроблених Конференцією ООН з торгівлі й розвитку (UNCTAD) [14, 15, 16].

На рівні країни, регіональному та муніципальному рівнях для характеристики факторів, що визначають інвестиційну привабливість, використовують різні набори показників. Заслугове на увагу питання, на який рівень переважно звертають увагу інвестори при прийнятті рішень щодо вкладення коштів – на характеристики країни в цілому, характеристики конкретного регіону або місцевої територіальної одиниці? Існує думка, що інвестування є питанням виключно місцевого характеру [4, 5], саме місцеві спільноти конкурують між собою за набуття стійких інструментів розвитку, головним з яких є інвестиції (як зовнішні, так і внутрішні). Однак однозначне рішення щодо цього питання суперечливе. На думку автора, відповідь на це питання залежить від характеристик певної місцевої одиниці. У разі, якщо муніципальні одиниці всередині регіонів країни значно

різняються за своїми характеристиками, швидше за все інвестор прийме до уваги саме їх.

Харківська область – складова частина індустріального Північно-Східного регіону, одна з найбільш розвинених областей України, обласний центр – м. Харків. Наявне населення області станом на 01.01.2015 р. – 2731,3 тис. осіб, територія – 31,4 тис. км² [10].

Харківська область складається з таких муніципальних одиниць: 27 районів, 17 міст, у т. ч. 7 – обласного значення, які значною мірою різняться за своїми характеристиками. Так, у 2013 р. рівень обсягу реалізованої продукції на одну особу в Харківському районі в 18,4 разу перевищував відповідний рівень у Зачепилівському районі. Рівень споживання електроенергії на одну особу в місті Куп'янськ майже у 24,6 разу перевищував відповідний рівень у Зачепилівському районі. Кількість відвідувань на зміну амбулаторно-поліклінічних закладів на 10 тис. населення в Чугуївському районі у 5,2 разу більша, ніж у Коломацькому районі. Кількість зареєстрованих злочинів на 10 тис. осіб в місті Ізюм у 3,2 разу більша, ніж у Великобурлуцькому районі. Індекс обсягу реалізованої продукції у 2013 р. по відношенню до 2012 р. у м. Чугуїв був у 2,3 разу більший, ніж у м. Люботин [8, 9].

Зважаючи на викладене, Харківську область можна віднести до такого типу територій, щодо яких інвестор приймає рішення про вкладення коштів, звертаючи особливу увагу на місцеві територіальні особливості. У даному дослідженні доцільно розглянути саме місцеві фактори, що визначають обсяги інвестицій. Однак, безумовно, не можна недооцінювати вплив характеристик інвестиційного клімату в Харківській області, а також у цілому по Україні на прийняття рішення інвесторами щодо вкладення коштів.

Диференціацію муніципальних одиниць Харківської області за рівнем інвестиційної привабливості, на думку автора, доцільно здійснювати з використанням методичних підходів до розрахунку індексу потенціалу надходження прямих іноземних інвестицій, запропонованих UNCTAD [14, 15, 16].

За методологією UNCTAD, переробленою та вдосконаленою у 2012 р., виділено чотири базових фактори інвестиційної привабливості певної території [15]:

- 1) привабливість ринку;
- 2) ціна і якість робочої сили, зокрема, їхня доступність;
- 3) наявність необхідної інфраструктури;
- 4) наявність природних ресурсів.

Вибір змінних для оцінювання інвестиційної привабливості муніципальних одиниць Харківської області було здійснено на основі результатів досліджень Дж. Х. Даннінга [13], Доповіді про світові інвестиції UNCTAD [15, с. 30], також запропоновано використання фактора «Безпека інвестиційної діяльності» [1] та враховано можливість отримання зіставних даних для районів та міст Харківської області [8, 9] (табл. 1).

Для обґрунтування необхідності включення певних показників до складу загальної системи індикаторів інвестиційної привабливості економіки регіону є доцільним більш детально розглянути сутність і особливості розрахунку обраних показників [11].

Фактори, індикатори та показники інвестиційної привабливості муніципальних одиниць Харківської області

Фактор	Індикатор	Статистичні показники
Привабливість ринку	Розмір ринку	Обсяг реалізованої продукції (тис. грн)
	Купівельна спроможність	Обсяг реалізованої продукції на одну особу (тис. грн)
	Потенційні можливості зростання ринку	Індекс обсягу реалізованої продукції, % до попереднього року
Ціна і якість робочої сили	Витрати на робочу силу	Середньомісячна номінальна заробітна плата працівників, грн
	Виробничі можливості	Кількість зайнятих працівників, тис. осіб
	Здоров'я	Кількість відвідувань за зміну амбулаторно-поліклінічних закладів на 10000 населення
Наявність необхідної інфраструктури	Енергетика	Споживання електроенергії, млн кВт·год.
		Споживання електроенергії на одну особу, млн кВт·год.
	Транспорт	Довжина автомобільних доріг загального користування, км
		Щільність автомобільних доріг загального користування з твердим покриттям, км на 1000 км ²
Загальна частка доріг із твердим покриттям, %		
Наявність природних ресурсів	Сільсько-господарські ресурси	Площа сільськогосподарських угідь у володінні та користуванні сільськогосподарських підприємств і господарств населення, тис. га
	Експлуатація водних ресурсів	Використання свіжої води, млн м ³
Безпека інвестиційної діяльності	Кримінальна	Рівень злочинності, випадків на 10000 осіб населення
	Екологічна	Щільність викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних та пересувних джерел забруднення, т на км ²
		Щільність утворення відходів (I – III клас небезпеки), т на км ²

Першим і основним з показників, що увійшли до першого фактора «Привабливість ринку», є обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг). Він характеризує продукцію, яка надійшла в даному періоді на ринок і підлягає оплаті споживачами, визначається за ціною продажу відвантаженої готової продукції (товарів, послуг), що зазначена в оформлених документах як підстава для розрахунків з покупцями, за вирахуванням ПДВ [11].

Необхідність включення даного показника до складу загальної системи показників інвестиційної привабливості муніципальних одиниць пояснюється тим, що, незважаючи на багаторазовий повторний рахунок, він комплексно характеризує емність регіонального ринку, тобто можливості збуту вироблених на підприємстві товарів і послуг, що є досить істотним фактором при ухваленні рішення про інвестування. Природно, що більш високий обсяг реалізованої продукції розглядається як перевага регіону-реципієнта при здійсненні вкладень інвесторами.

Обсяг реалізованої продукції на одну особу являє собою результат співставлення обсягу реалізованої продукції та середньої чисельності наявного населення регіону [11]. Включення цього показника виправдане тим, що він значною мірою віддзеркалює доходи на душу населення й, відповідно, його купівельну спроможність.

Індекс обсягу реалізованої продукції – відносний показник, що характеризує зміну обсягу реалізованої продукції в поточному періоді в порівнянні з базисним. Включення даного показника до складу системи показ-

ників обумовлюється тим, що він є динамічною характеристикою реалізації, тобто свідчить про темпи розвитку ринку муніципальної одиниці.

До другого фактора «Ціна і якість робочої сили» увійшли такі показники, як середньомісячна (за рік) номінальна заробітна плата штатних працівників, кількість зайнятих працівників і кількість відвідувань за зміну амбулаторно-поліклінічних закладів.

Середньомісячна номінальна заробітна плата штатних працівників визначається діленням суми нарахованого фонду оплати праці за рік на середньорічну кількість працівників та 12 місяців. Номінальна заробітна плата – нарахування працівникам у грошовій та натуральній формах за відпрацьований час або виконану роботу: тарифні ставки (посадові оклади), премії, доплати, надбавки, а також інші види оплати за невідпрацьований час. Вона включає обов'язкові відрахування із заробітної плати працівників: податок із доходів фізичних осіб, внески на загальнообов'язкове державне пенсійне та соціальне страхування [11].

Рівень заробітної плати істотно впливає на потенційні витрати інвестора при веденні бізнесу. Регіони з низьким рівнем оплати праці залучають інвесторів, оскільки дають можливість знизити витрати виробництва. Однак при цьому варто мати на увазі, що рівень заробітної плати тісно пов'язаний з доходами на душу населення, які характеризують його платоспроможний попит і, відповідно, є важливим показником для залучення інвестицій.

Збільшення заробітної плати або її зменшення впливає на прямі іноземні інвестиції доти, поки існує ефект взаємозалежності «капітал – праця» [12].

Кількість зайнятих працівників визначають з урахуванням штатних, позаштатних і неоплачуваних (власників, засновників підприємства та членів їхніх сімей) працівників підприємства.

Значення наведених показників для інвесторів полягає в тому, що вони комплексно характеризують наявність і якість робочої сили.

Ще одним фактором інвестиційної привабливості муніципальної одиниці є «Наявність необхідної інфраструктури». Вагомість показників даного фактора визначається можливостями оцінки витрат на транспортно-логістичні витрати, а також одержання додаткових конкурентних переваг за рахунок більш оперативної доставки товарів і надання послуг потенційним клієнтам. Даний фактор може бути представлений показниками: споживання електроенергії (загального та на одну особу), довжина автомобільних доріг загального користування, щільність автомобільних доріг загального користування з твердим покриттям, а також загальна частка доріг із твердим покриттям.

До фактора «Наявність природних ресурсів» доцільно віднести такі показники, як площа сільськогосподарських угідь у володінні та користуванні сільськогосподарських підприємств і господарств населення, а також використання свіжої води. Оцінка природно-ресурсного потенціалу не розкриває повністю рівень інвестиційної конкурентоспроможності регіону, вона лише свідчить про наявність ресурсів, розвиток яких сприятиме зростанню привабливості регіону.

Наступною компонентою інвестиційної привабливості є рівень безпеки інвестиційної діяльності (фактор «Безпека інвестиційної діяльності»). Даний фактор є одним із ключових при ухваленні рішення про пряме іноземне інвестування, оскільки впливає не тільки на можливість одержання прибутку, але й на збереження інвестованого капіталу. Найважливішими умовами безпеки інвестиційної діяльності є політична та економічна стабільність в країні.

Кримінальний аспект безпеки інвестиційної діяльності віддзеркалює рівень злочинності (випадків на 10 000 осіб населення), що характеризує загальний рівень злочинності в даному регіоні та є важливим елементом для інвесторів, які вимогливо ставляться до безпеки себе та свого бізнесу.

Для оцінювання екологічної складової безпеки інвестиційної діяльності обрано показники: щільність викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних і пересувних джерел забруднення та щільність утворення відходів. Вищезгадані показники є досить важливими з погляду інвестора, оскільки загальна оцінка рівня витрат на збереження навколишнього природного середовища є важливим елементом у загальній системі показників інвестиційної привабливості, а недотримання природоохоронного законодавства спричиняє досить значні санкції фінансового й адміністративного характеру.

У ході дослідження інвестиційної привабливості муніципальних одиниць використано офіційні статистичні дані Головного управління статистики у Харківській області [8, 9], а також адаптована методологія побудови індексу потенціалу надходження прямих іноземних інвестицій (*Inward FDI Potential Index*), що викладена у Доповіді про світові інвестиції UNCTAD [15].

Упроведеному дослідженні індекс потенціалу інвестиційної привабливості було побудовано як незважене середнє арифметичне нормованих значень обраних показників; нормування показників здійснювалось за формулою (1) – для стимуляторів, за формулою (2) – для дестимуляторів:

$$I_{ij} = \frac{x_{ij} - \min_{i=1}^k x_{ij}}{\max_{i=1}^k x_{ij} - \min_{i=1}^k x_{ij}}, \quad (1)$$

$$I_{ij} = \frac{\max_{i=1}^k x_{ij} - x_{ij}}{\max_{i=1}^k x_{ij} - \min_{i=1}^k x_{ij}}, \quad (2)$$

де x_{ij} – значення j -го показника (або фактора) для i -ї муніципальної одиниці;

$$\max_{i=1}^k x_{ij} \text{ і } \min_{i=1}^k x_{ij} - \text{максимальне та мінімальне значення } j\text{-го показника (або фактора), що використовувався для оцінки відповідного індексу для } i\text{-ї муніципальної одиниці, } i = \overline{1, k};$$

k – кількість муніципальних одиниць, для яких розраховувався індекс.

На основі узагальненої статистичної інформації за обраними статистичними показниками (див. табл. 1) з використанням MS Excel проведені необхідні розрахунки. Загальні та факторні індекси потенціалу інвестиційної привабливості муніципальних одиниць Харківської області, а також відповідні ранги наведено в табл. 2.

Урахування індивідуальних особливостей кожного конкретного інвестора може знайти своє відображення через систему вагових коефіцієнтів, що задаються кожному з вищезгаданих факторів експертним шляхом.

Для наочного представлення розподілення районів за двома факторами інвестиційної привабливості, що цікавлять інвесторів, доцільно будувати матрицю квартильного розподілу.

Розподіл муніципальних одиниць Харківської області за рівнем інвестиційної привабливості на основі факторів «Привабливість ринку» та «Наявність необхідної інфраструктури» наведено в табл. 3.

Найвищий рівень інвестиційної привабливості за обраними факторами мають м. Харків, Харківський та Лозівський район. Найнижчий – Коломацький район та м. Ізюм.

Безумовно, факторами, що були враховані в дослідженні, визначення привабливості території для інвестування не обмежується, і кожен фактор передбачає наявність індикаторів, що конкретизують потенціал кожної окремої території залежно від вимог інвесторів.

Безумовно, факторами, що були враховані в дослідженні, визначення привабливості території для інвестування не обмежується, і кожен фактор передбачає наявність індикаторів, що конкретизують потенціал кожної окремої території залежно від вимог інвесторів.

Індекси потенціалу інвестиційної привабливості та ранги муніципальних одиниць Харківської області за факторами у 2013 р.

Муніципальні одиниці Харківської області	Фактори інвестиційної привабливості										Загальна оцінка	
	Привабливість ринку		Ціна і якість робочої сили		Наявність необхідної інфраструктури		Наявність природних ресурсів		Безпека інвестиційної діяльності			
	Індекс	Ранг	Індекс	Ранг	Індекс	Ранг	Індекс	Ранг	Індекс	Ранг	Індекс	Ранг
м. Харків	0,668	2	0,661	1	0,632	2	0,518	3	0,598	32	0,615	1
м. Ізюм	0,121	32	0,187	15	0,275	33	0,010	30	0,632	31	0,245	33
м. Куп'янськ	0,229	18	0,367	6	0,519	3	0,009	31	0,774	26	0,379	22
м. Лозова	0,193	24	0,250	10	0,332	29	0,012	29	0,185	34	0,194	34
м. Люботин	0,225	21	0,269	9	0,281	32	0,006	32	0,893	9	0,335	27
м. Первомайський	0,355	4	0,155	17	0,301	30	0,004	33	0,740	28	0,311	30
м. Чугуїв	0,309	6	0,383	5	0,294	31	0,000	34	0,754	27	0,348	25
Балаклійський р-н	0,139	30	0,360	7	0,677	1	0,519	2	0,824	22	0,504	4
Барвінківський р-н	0,180	27	0,124	20	0,414	17	0,432	6	0,806	23	0,391	18
Близнюківський р-н	0,225	19	0,086	31	0,419	15	0,439	5	0,903	6	0,415	12
Богодухівський р-н	0,230	17	0,104	26	0,444	11	0,314	16	0,904	5	0,399	17
Борівський р-н	0,225	20	0,107	24	0,358	26	0,233	25	0,665	30	0,318	29
Валківський р-н	0,262	14	0,106	25	0,410	19	0,283	19	0,850	17	0,382	19
Великобурлуцький р-н	0,201	23	0,089	29	0,482	6	0,364	10	0,998	1	0,427	8
Вовчанський р-н	0,188	25	0,103	27	0,460	8	0,482	4	0,878	13	0,422	9
Дворічанський р-н	0,317	5	0,113	23	0,407	20	0,303	17	0,932	4	0,415	13
Дергачівський р-н	0,371	3	0,185	16	0,444	10	0,229	26	0,878	12	0,421	10
Зачепилівський р-н	0,139	31	0,088	30	0,371	25	0,241	24	0,784	25	0,324	28
Зміївський р-н	0,186	26	0,318	8	0,399	22	0,360	12	0,573	33	0,367	23
Золочівський р-н	0,266	13	0,092	28	0,414	16	0,278	21	0,850	18	0,380	20
Ізюмський р-н	0,308	7	0,211	14	0,431	13	0,345	13	0,871	14	0,433	7
Кегичівський р-н	0,171	29	0,122	21	0,400	21	0,245	23	0,836	19	0,355	24
Коломацький р-н	0,060	34	0,085	32	0,345	28	0,087	28	0,880	11	0,292	32
Красноградський р-н	0,068	33	0,412	3	0,515	4	0,280	20	0,805	24	0,416	11
Краснокутський р-н	0,207	22	0,057	34	0,350	27	0,263	22	0,828	21	0,341	26
Куп'янський р-н	0,279	12	0,234	11	0,387	24	0,339	14	0,831	20	0,414	14
Лозівський р-н	0,240	15	0,212	12	0,464	7	0,421	7	0,884	10	0,444	6
Нововодолазький р-н	0,306	8	0,126	19	0,414	18	0,322	15	0,898	8	0,413	15
Первомайський р-н	0,293	11	0,394	4	0,423	14	0,382	8	0,954	2	0,489	5
Печенізький р-н	0,232	16	0,141	18	0,084	34	0,107	27	0,900	7	0,293	31
Сахновщинський р-н	0,299	10	0,059	33	0,452	9	0,366	9	0,725	29	0,380	21
Харківський р-н	0,677	1	0,114	22	0,507	5	0,364	11	0,866	16	0,506	3
Чугуївський р-н	0,305	9	0,449	2	0,435	12	0,637	1	0,869	15	0,539	2
Шевченківський р-н	0,176	28	0,212	13	0,387	23	0,296	18	0,938	3	0,402	16

Джерело: розраховано автором за [8, 9].

З одного боку, зазначені фактори повинні розглядатися комплексно, з іншого боку – роль і значення кожного фактора істотно залежить від індивідуальних особливостей інвестора. Так, наприклад, якщо основною метою інвесторів є завоювання нових ринків або витіснення з існуючих ринків конкурентів, – збільшиться значимість місткості ринку, при цьому більшого

значення набувають такі індикатори, як розмір ринку, купівельна спроможність населення, перспективи (потенційні можливості) росту ринку і т. ін.

У тому випадку, якщо інвестори мають за мету організацію виробництва, і важливим фактором є зниження витрат виробництва, то у цьому випадку потенційними інвесторами більш пильно досліджуються такі

Матриця кватильного розподілу муніципальних одиниць Харківської області за рівнем інвестиційної привабливості відповідно до факторів «Привабливість ринку» та «Наявність необхідної інфраструктури»

		Рівень інвестиційної привабливості за фактором «Наявність необхідної інфраструктури»			
		1 (високий)	2	3	4 (низький)
Рівень інвестиційної привабливості за фактором «Привабливість ринку»	1 (високий)	м. Харків Харківський р-н Лозівський р-н	Дергачівський р-н Чугувський р-н Ізюмський р-н Нововодолазький р-н	Дворічанський р-н	м. Первомайський м. Чугув
	2	м. Куп'янськ Сахновщинський р-н	Богодухівський р-н Первомайський р-н Золочівський р-н	Валківський р-н Куп'янський р-н	Печенізький р-н
	3	Великобурлуцький р-н Вовчанський р-н	Близнюківський р-н	Зміївський р-н Борівський р-н	Краснокутський р-н м. Лозова м. Люботин
	4 (низький)	Балаклійський р-н Красноградський р-н	Барвінківський р-н	Кегичівський р-н Шевченківський р-н Зацепилівський р-н	Коломацький р-н м. Ізюм

індикатори, як витрати на робочу силу та її виробничі можливості, наявність необхідної енергетичної, а також транспортної інфраструктури, відповідних природних ресурсів і т. ін.

ВИСНОВКИ

Дослідження інвестиційних процесів є центральною ланкою економіко-статистичного аналізу на всіх рівнях, а інтегральна оцінка інвестиційної привабливості – найбільш об'єктивним індикатором розвитку економічної системи. Цей ефект підсилюється ще й тим, що коло явищ і процесів, які аналізуються при вивченні інвестиційної привабливості, узагальнює в собі не тільки економічні, але й соціальні, політичні, технічні й ряд інших факторів, які впливають на розвиток економіки країни в цілому, окремого регіону або місцевого ринку.

На думку автора, проводити аналіз та впорядкування окремих муніципальних одиниць регіонів України відповідно до факторів інвестиційної привабливості (привабливість ринку, ціна і якість робочої сили, наявність необхідної інфраструктури, наявність природних ресурсів, безпека інвестиційної діяльності) доцільно на основі індексу потенціалу інвестиційної привабливості. Означений індекс пропонується розраховувати як незважене середнє арифметичне нормованих значень обраних показників.

У подальших дослідженнях доцільною є апробація всіх індексів, розроблених Конференцією ООН з торгівлі і розвитку, для оцінювання регіональної специфіки інвестування. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. **Бабець І. Г.** Науково-технічна складова інвестиційної безпеки регіонів України в умовах євроінтеграції / І. Г. Бабець // Економічний вісник університету : зб. наук. праць учених та аспірантів. – Переяслав-Хмельницький : ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний університет ім. Григорія Сковороди», 2012. – Вип. 18/2. – 364 с. – С. 8 – 14.

2. **Іщук С. О.** Оцінювання інвестиційної привабливості регіону: методичний аспект / С. О. Іщук, Т. В. Кулініч // Регіональна економіка. – 2010. – № 3. – С. 71 – 78.

3. **Матвієнко П. В.** Оцінка інвестиційної привабливості регіонів / П. В. Матвієнко // Економіка та держава. – 2006. – № 12. – С. 66 – 71.

4. **Петровська С. А.** Оцінки інвестиційної привабливості регіону: порівняльний пофакторний аналіз / С. А. Петровська // Механізм регулювання економіки. – 2012. – № 2 (56). – С. 90 – 97.

5. **Тарбукіна О. М.** Огляд існуючих методичних підходів до оцінювання інвестиційної привабливості регіону / О. М. Тарбукіна // Формування ринкових відносин в Україні. – 2008. – № 6. – С. 123 – 127.

6. **Уманець Т. В.** Оцінка інвестиційної привабливості регіону за допомогою інтегральних індексів / Т. В. Уманець // Економіка та прогнозування. – 2006. – № 4. – С. 133 – 145.

7. **Швець В. Я.** Аналіз інвестиційного клімату в економіці України та шляхи його покращання / В. Я. Швець // Економічний ноBELівський вісник. – 2014. – № 1 (7). – С. 502 – 508.

8. Харківська область у 2013 році : стат. щорічник / Головне управління статистики у Харківській області ; за ред. О. Г. Мамонтової. – Х., 2014. – 492 с.

9. Міста та райони Харківської області в 2013 році : стат. щорічник / Головне управління статистики у Харківській області ; за ред. О. Г. Мамонтової. – Х., 2014. – 369 с.

10. Статистична інформація. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] // Офіційний сайт державної служби статистики України. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>

11. Методологічні положення зі статистики. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] // Офіційний сайт державної служби статистики України. – Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/metod_polog/titul.html

12. **Cushman D. O.** The Effects of Real Wages and Labor Productivity on Foreign Direct Investment / D. O. Cushman // Southern Economic Journal. – 1987. – Vol. 54. – № 1. – P. 174 – 185.

13. **Dunning J. H.** Multinational Enterprises and the Global Economy. – Workingham : Addison-Wesley, 1993. – P. 127 – 130.

14. World Investment Report 2002 – Transnational Corporations and Export Competitiveness, 17 Sep. 2002 / United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD) [Electronic resource]. – Mode of access : <http://unctad.org/en/pages/PublicationArchive.aspx?publicationid=658>

15. World Investment Report 2012 – Towards a New Generation of Investment Policies, 05 Jul 2012 / United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD) [Electronic resource]. – Mode of access : <http://unctad.org/en/pages/PublicationWebflyer.aspx?publicationid=171>

16. World Investment Report 2013 – Global Value Chains: Investment and Trade for Development / United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD) [Electronic resource]. – Mode of access : http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2013_en.pdf

Науковий керівник – Соболев В. М., доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри статистики, обліку та аудиту Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

REFERENCES

Babets, I. H. "Naukovo-tekhnichna skladova investytsiinoi bezpeky rehioniv Ukrainy v umovakh ievrointehratsii" [Scientific and technical component of investment security regions of Ukraine in terms of European integration]. *Ekonomichnyi visnyk universytetu*, no. 18/2 (2012): 8-14.

Cushman, D. O. "The Effects of Real Wages and Labor Productivity on Foreign Direct Investment". *Southern Economic Journal*, vol. 54, no. 1 (1987): 174-185.

Dunning, J. H. *Multinational Enterprises and the Global Economy*. Workingham: Addison-Wesley, 1993.

Ishchuk, S. O., and Kulinich, T. V. "Otsiniuvannia investytsiinoi pryvablyvosti rehionu: metodychnyi aspekt" [Evaluation of investment attractiveness of the region: methodological aspect]. *Rehionalna ekonomika*, no. 3 (2010): 71-78.

Kharkivska oblast u 2013 rotsi [Kharkiv region in 2013]. Kharkiv, 2014.

Mista ta raiony Kharkivskoi oblasti v 2013 rotsi [Cities and vilages Kharkiv region in 2013]. Kharkiv, 2014.

"Metodolohichni polozhennia zi statystyky" [Methodological provision of statistics]. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. http://www.ukrstat.gov.ua/metod_polog/titul.html

Matviienko, P. V. "Otsinka investytsiinoi pryvablyvosti rehioniv" [Evaluation of investment attractiveness of regions]. *Ekonomika ta derzhava*, no. 12 (2006): 66-71.

Petrovska, S. A. "Otsinky investytsiinoi pryvablyvosti rehionu: porivnialnyi pofaktornyi analiz" [Evaluation of investment attractiveness of the region: comparative factor-specific analysis]. *Mekhanizm rehuliuвання ekonomiky*, no. 2 (56) (2012): 90-97.

"Statystychna informatsiia" [Statistical information]. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. <http://www.ukrstat.gov.ua>

Shvets, V. Ya. "Analiz investytsiinoho klimatu v ekonomitsi Ukrainy ta shliakhy ioho pokrashchennia" [Analysis of the investment climate in Ukraine's economy and ways to improve it]. *Ekonomichnyi nobelivskyi visnyk*, no. 1 (7) (2014): 502-508.

Tarbukina, O. M. "Ohliad isnuuyuchykh metodychnykh pidk-hodiv do otsiniuvannia investytsiinoi pryvablyvosti rehionu" [Review of existing methodological approaches to the evaluation of investment attractiveness of the region]. *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini*, no. 6 (2008): 123-127.

Umanets, T. V. "Otsinka investytsiinoi pryvablyvosti rehionu za dopomohoiu intehrалnykh indeksiv" [Evaluation of investment attractiveness of the region by means of integral indices]. *Ekonomika ta prohnozuvannia*, no. 4 (2006): 133-145.

"World Investment Report 2002 – Transnational Corporations and Export Competitiveness". <http://unctad.org/en/pages/PublicationArchive.aspx?publicationid=658>

"World Investment Report 2012 – Towards a New Generation of Investment Policies". <http://unctad.org/en/pages/PublicationWebflyer.aspx?publicationid=171>

"World Investment Report 2013 – Global Value Chains: Investment and Trade for Development". United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD). http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2013_en.pdf